

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul X — Nr. 287

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 5 august 1998

SUMAR

Nr.	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 106 din 14 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală	1-3	Decizia nr. 110 din 14 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală	10-12
Decizia nr. 107 din 14 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală	4-6	Decizia nr. 111 din 14 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală	13-15
Decizia nr. 108 din 14 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală	6-9	Decizia nr. 113 din 22 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 18/1994 privind măsuri pentru întărirea disciplinei financiare a agenților economici și ale Ordonanței Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare	15-16
Decizia nr. 109 din 14 iulie 1998 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală	9-10		

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 106

din 14 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală

Ioan Muraru — președinte
Costică Bulai — judecător
Nicolae Popa — judecător
Lucian Stângu — judecător
Florin Bucur Vasilescu — judecător
Romul Petru Vonica — judecător
Ioan Griga — procuror
Gabriela Dragomirescu — magistrat-asistent

Pe rol, soluționarea excepției de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, invocată de Chahin Nizar în Dosarul nr. 139/1998 al Curții Militare de Apel.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 25 iunie 1998, în prezența părții și a reprezentantului Ministerului Public, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru datele de 30 iunie, 9 iulie și 14 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 20 mai 1998, Curtea Militară de Apel a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de

procedură penală, ridicată de Chahin Nizar în Dosarul nr. 139/1998 al acestei instanțe.

În motivarea excepției se susține că dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală sunt neconstituționale, deoarece contravin art. 23 din Constituție, procurorul neavând posibilitatea legală de a-și prelungi măsura de arestare preventivă, așa cum s-a procedat în cauză.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, deoarece nu există contradicții între dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală și prevederile art. 23 din Constituție, referitoare la durata arestării preventive și la prelungirea acesteia. Potrivit art. 146 alin. 1 din Codul de procedură penală, durata arestării învinuitului nu poate depăși 5 zile, iar, în conformitate cu dispozițiile art. 149 alin. 1 din același cod, durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul în care aceasta este prelungită în condițiile legii. În cauză, procurorul militar anchetator nu și-a prelungit nelegal propria măsură privativă de libertate, ci a emis două ordonanțe diferite, pentru arestarea mai întâi a învinuitului și apoi a inculpatului, fără ca durata acestora să depășească 30 de zile, neîncălcându-se deci prevederile art. 23 din Constituție.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al Guvernului se apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă dispozițiile art. 23 din Constituție, deoarece acest text constituțional nu prevede obligația pentru organul judiciar care ia măsura arestării preventive a învinuitului sau a inculpatului de a dispune arestarea numai după ce a ascultat persoana față de care se ia această măsură. Critica de neconstituționalitate a art. 146 din Codul de procedură penală, întemeiată pe inexistența unei asemenea obligații, nu poate fi admisă, deoarece aceasta privește o omisiune legislativă și, potrivit practicii jurisdicționale a Curții, controlul de constituționalitate nu poate privi omisiuni. Art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă nici prevederile art. 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât nici acest act normativ nu prevede obligația pentru organele judiciare de a asculta pe învinuit sau pe inculpat înainte de a lua măsura arestării preventive. Se mai arată că arestarea învinuitului și arestarea inculpatului sunt măsuri procesuale distincte, care primesc, în mod firesc, reglementări diferite în raport cu calitatea procesuală pe care o are persoana arestată în cursul urmăririi penale. A interpreta ordonanța de arestare a inculpatului ca fiind o ordonanță de prelungire a arestării învinuitului înseamnă a adăuga la lege, atâta timp cât în art. 155 și următoarele din Codul de procedură penală se folosește termenul de „prelungire” numai cu privire la prelungirea de către instanță a arestării inculpatului, dispusă în faza de urmărire penală.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale atașate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, Curtea este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate invocată.

Curtea constată că, deși în speță este ridicată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 146 din Codul de procedură penală, argumentele invocate în susținerea acesteia, și anume că procurorul nu are posibilitatea legală de a-și prelungi propria măsură de arestare preventivă, privesc și dispozițiile art. 149 din același cod. Prin dispozitivul Încheierii din 20 mai 1998 a Curții Militare de Apel, Curtea Constituțională este sesizată cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală. În consecință, Curtea urmează să se pronunțe cu privire la ambele texte criticate.

Art. 146 din Codul de procedură penală prevede: „Procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, când sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 143 și există în mod corespunzător vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148, dacă consideră că în interesul urmăririi penale este necesară privarea de libertate a învinuitului, dispune prin ordonanță motivată arestarea acestuia, arătând temeiurile care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării, care nu poate depăși 5 zile.

Totodată, procurorul emite un mandat de arestare a învinuitului. Mandatul cuprinde în mod corespunzător mențiunile arătate la art. 151 lit. a)–c), e) și j), precum și numele și prenumele învinuitului și durata pentru care este dispusă arestarea acestuia.”

Principala critică de neconstituționalitate adusă de autorul excepției dispozițiilor art. 146 din Codul de procedură penală, se referă la faptul că acestea ar permite procurorului care a dispus arestarea învinuitului să dispună apoi arestarea aceleiași persoane în calitate de inculpat, deci să prelungescă propria măsură de arestare, deși, potrivit art. 23 alin. (4) din Constituție, prelungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

Această critică nu este întemeiată. Arestarea inculpatului, atunci când intervine după arestarea învinuitului, luată tot de procuror, nu poate fi privită ca o prelungire a acesteia, deoarece cele două măsuri, deși luate de procuror cu privire la aceeași persoană, sunt diferite ca natură juridică. Măsura arestării preventive a învinuitului are un caracter excepțional și apare ca necesară numai atunci când termenul de 24 de ore, cât poate dura măsura reținerii conform dispozițiilor art. 23 alin. (3) din Constituție și ale art. 144 alin. 1 din Codul de procedură penală, se dovedește insuficient pentru verificarea temeiurilor legale necesare punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva învinuitului și, eventual, pentru a se lua împotriva lui măsura arestării preventive sau, dimpotrivă, pentru a se dispune scoaterea de sub urmărire penală sau, eventual, încetarea urmăririi. Măsura arestării învinuitului nu poate depăși 5 zile și se justifică numai dacă este necesară în interesul urmăririi penale, în condițiile art. 143 din Codul de procedură penală și în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148 din același cod. Luarea ei se dispune de procuror prin ordonanță motivată, este urmată de emiterea mandatului de arestare a învinuitului și nu poate fi prelungită. Dacă la expirarea duratei arestării învinuitului se confirmă temeiurile pentru punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestuia și se menține necesitatea privării sale de libertate, în condițiile legii, procurorul dispune prin ordonanță punerea în mișcare a acțiunii penale și luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, urmată de emiterea mandatului de arestare a acestuia. Măsura este, în concepția legiuitorului, consecința înlocuirii poziției procesuale de învinuit a făptuitorului, adică de persoana față de care se efectuează urmărirea penală, cât timp nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa (art. 229 din Codul de procedură penală), cu aceea de inculpat, adică de persoană împotriva căreia s-a

pus în mișcare acțiunea penală (art. 23 din Codul de procedură penală). În ceea ce privește durata arestării inculpatului, consecutivă măsurii arestării învinutului, ea trebuie să includă, în mod firesc, durata acesteia din urmă, ca măsură excepțională specifică urmăririi penale, în reglementarea legală în vigoare, neputând depăși însă, împreună cu aceasta, durata de 30 de zile prevăzută la art. 23 alin. (4) din Constituție, având în vedere și faptul că, deși diferite, cele două măsuri preventive au drept consecință privarea de libertate a aceleiași persoane în cadrul aceleiași cauze penale, iar prevederile constituționale menționate se referă la arestarea preventivă a unei persoane, indiferent de calitatea procesuală a acesteia, deci fără să distingă, așa cum face Codul de procedură penală, între arestarea învinutului și arestarea inculpatului.

Nu poate însă să fie trecută cu vederea această necorelare a dispozițiilor legale cu dispozițiile și principiile constituționale, care vădește necesitatea intervenției legiuitorului pentru punerea de acord cu Constituția a dispozițiilor legale examinate.

În ceea ce privește critica dispozițiilor art. 146 din Codul de procedură penală, sub aspectul condițiilor în care poate fi luată măsura arestării învinutului în raport cu măsura arestării inculpatului, Curtea constată că în lege se face o nejustificată diferențiere în favoarea măsurii arestării inculpatului, care nu poate fi luată decât după ascultarea acestuia, condiție care lipsește în cazul arestării învinutului. Or, deosebirile de natură juridică dintre cele două măsuri procesuale nu justifică nici o deosebire de tratament între învinuit și inculpat, sub aspectul garanțiilor privind libertatea persoanei, dreptul la apărare și garanțiile procesuale prevăzute de lege și consacrate în Constituție. De aceea dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală și măsura arestării preventive a învinutului, pe care o reglementează, sunt constituționale numai în măsura în care prin acestea se asigură respectarea necondiționată a garanțiilor constituționale privind libertatea și drepturile fundamentale ale persoanei.

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 149 din Codul de procedură penală este neîntemeiată și urmează a fi respinsă. Acest articol prevede: „Durata

arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.

Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent.

Arestarea inculpatului în cursul judecății durează până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.“

Cât privește critica de neconstituționalitate a prevederilor art. 149 alin. 1 din Codul de procedură penală, se constată că aceasta este neîntemeiată, deoarece textul prevede în mod expres că durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, fiind deci conform cu art. 23 alin. (4) din Constituție. Dispozițiile art. 149 alin. 2 din același cod nu au legătură cu cauza și, în consecință, și această critică urmează a fi respinsă.

Referitor la prevederile alin. 3 al aceluiași articol, se constată că prin Decizia nr. 60 din 25 mai 1994, definitivă prin Decizia nr. 20 din 15 februarie 1995, ambele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 57 din 28 martie 1995, Curtea a statuat că aceste dispoziții sunt neconstituționale în măsura în care se interpretează în sensul că durata arestării, dispusă de instanță în cursul judecății, poate depăși 30 de zile fără a fi necesară prelungirea în condițiile art. 23 din Constituție. Totodată, prin Decizia nr. 546 din 4 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 2 martie 1998, Curtea a constatat că în legătură cu arestarea inculpatului în cursul judecății, prevăzută la art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală, se va face aplicarea directă a art. 23 alin. (4) din Constituție. Astfel fiind, potrivit dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală este inadmisibilă, urmând a fi respinsă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Admite în parte excepția de neconstituționalitate invocată de Chahin Nizar în Dosarul nr. 139/1998 al Curții Militare de Apel și constată că dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care asigură învinutului aceleași drepturi procesuale ca și inculpatului, în temeiul garanțiilor constituționale privind libertatea individuală și siguranța persoanei, prevăzute la art. 23 și 24 din Constituție.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 1 și 2 din Codul de procedură penală.

3. Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 14 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Magistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 107

din 14 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală

Ioan Muraru — președinte
 Costică Bulai — judecător
 Nicolae Popa — judecător
 Lucian Stângu — judecător
 Florin Bucur Vasilescu — judecător
 Romul Petru Vonica — judecător
 Ioan Griga — procuror
 Florentina Geangu — magistrat-asistent

Pe rol, pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, invocată de Chiață Marian în Dosarul nr. 122/1998 al Curții Militare de Apel.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 9 iulie 1998, în prezența părților și a reprezentantului Ministerului Public, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 14 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 19 mai 1998, pronunțată în Dosarul nr. 122/1998, Curtea Militară de Apel a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, invocată de Chiață Marian în Dosarul nr. 122/1998 aflat pe rolul acestei instanțe.

În motivarea excepției se susține că textele legale atacate sunt neconstituționale, fiind contrare prevederilor art. 23 din Constituție, întrucât procurorul poate lua măsura arestării preventive a unei persoane cu încălcarea dispoziției constituționale menționate, deoarece, potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, nu are obligația de a-l asculta pe cel împotriva căruia ia măsura arestării preventive și, pe cale de consecință, de a-i aduce la cunoștință învinuirea în prezența unui apărător. De asemenea, se susține că din analiza art. 23 din Constituție rezultă că dreptul conferit magistratului de a lua măsura arestării preventive în cursul urmăririi penale se poate exercita o singură dată, durata prevenției fiind unică și neputând depăși 30 de zile. Rezultă că magistratul-procuror poate emite o singură ordonanță de arestare, a cărei durată poate fi de la o zi la 30 de zile, iar nu mai multe ordonanțe cuprinzând durate de arestare fracționate, totalizând 30 de zile, deoarece în această situație procurorul și-ar prelungi propriile măsuri procesuale, ceea ce Constituția nu permite. În speță, se susține în continuare, a fost emisă o ordonanță de arestare preventivă în calitate de învinuit, potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, și apoi o altă ordonanță de 25 de zile, în condițiile art. 149 din Codul de procedură penală, procurorul prelungindu-și astfel propria măsură.

Exprimându-și opinia asupra excepției, în conformitate cu art. 23 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, republicată, instanța arată că aceasta este neîntemeiată, deoarece obligativitatea audierii făptuitorului înainte de luarea măsurii arestării preventive există, potrivit art. 150 din Codul de procedură penală, numai în cazul arestării preventive a

inculpatului, deci numai după punerea în mișcare a acțiunii penale. Potrivit art. 146 alin. 1 din Codul de procedură penală, durata arestării învinuitului nu poate depăși 5 zile, iar, în conformitate cu dispozițiile art. 149 alin. 1 din același cod, durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul în care aceasta este prelungită în condițiile legii. De asemenea, se susține că în cauză procurorul nu și-a prelungit nelegal propria măsură privativă de libertate, dispusă în cauză, ci a emis două ordonanțe, diferite, în raport cu calitatea persoanei, pentru arestarea mai întâi a învinuitului și apoi a inculpatului, fără ca durata cumulată a acestora să depășească 30 de zile, măsura fiind în concordanță cu art. 23 din Constituție.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 138/1997, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al Guvernului se apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă dispozițiile art. 23 din Constituție, deoarece acest text constituțional nu prevede obligația pentru organul judiciar care ia măsura arestării preventive a învinuitului sau a inculpatului de a dispune arestarea numai după ce a ascultat persoana față de care se ia această măsură. Critica de neconstituționalitate a art. 146 din Codul de procedură penală, întemeiată pe inexistența unei asemenea obligații, nu poate fi admisă, deoarece aceasta privește o omisiune legislativă și, potrivit practicii jurisdicționale a Curții, controlul de constituționalitate nu poate privi omisiuni. Art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă nici prevederile art. 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât nici acest act normativ nu prevede obligația pentru organele judiciare de a asculta pe învinuit sau pe inculpat înainte de a lua măsura arestării preventive. Se mai arată că arestarea învinuitului și arestarea inculpatului sunt măsuri procesuale distincte, care primesc, în mod firesc, reglementări diferite în raport cu calitatea procesuală pe care o are persoana arestată în cursul urmăririi penale. A interpreta ordonanța de arestare a inculpatului ca fiind o ordonanță de prelungire a arestării învinuitului înseamnă a adăuga la lege, atâta timp cât în art. 155 și următoarele din Codul de procedură penală se folosește termenul de „prelungire” numai cu privire la prelungirea de către instanță a arestării inculpatului, dispusă în faza de urmărire penală.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, Curtea este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate invocată.

Potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, procurorul, dacă consideră că în interesul urmăririi penale este necesară privarea de libertate a învinutului și că sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 143 într-unul dintre cazurile enumerate la art. 148 din același cod, dispune prin ordonanță motivată arestarea învinutului, cu obligația precizării temeiurilor care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării, care nu poate depăși 5 zile.

Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că acest text legal încalcă dispozițiile art. 23 din Constituție, deoarece procurorul poate lua măsura arestării preventive a unei persoane fără a o asculta și fără a-i aduce la cunoștință învinuirea în prezența unui apărător.

Instituția privării de libertate a unei persoane reprezintă un act de o extremă gravitate pentru orice cetățean. Ea nu se poate realiza decât în condiții strict reglementate de lege, pentru a se preveni orice abuzuri ce ar conduce la arbitrar și discreționar, afectând direct valorile umane ce constituie esența personalității fiecărui individ.

Potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție, România este un stat de drept în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor și libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme ce sunt garantate, găsindu-și consacrară în dispozițiile legii fundamentale a țării.

De aceea art. 23 din Constituție stabilește, ca principiu de bază al ocrotirii acestor valori, că libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile, textul constituțional reglementând până la detaliu condițiile în care se poate efectua arestarea și garanțiile constituționale necesare asigurării unui cadru adecvat protejării cetățeanului împotriva unei astfel de măsuri. În același sens sunt și prevederile art. 24 din Constituție, potrivit cărora, în virtutea garantării dreptului la apărare, pe tot parcursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat ales sau numit din oficiu.

La rândul lor, dispozițiile cuprinse în legea specială, aplicabile în materie — Codul de procedură penală — sunt chemate să dea expresie acestor garanții de ordin constituțional, prin instituirea unor măsuri care să ofere mijloacele necesare concretizării acestor garanții.

Astfel Codul de procedură penală, sub titlul „Măsurile preventive și alte măsuri procesuale“ (titlul IV — Partea generală), reglementează, în cap. I, un ansamblu de garanții procesuale distincte pentru a proteja libertatea individuală, între care: aducerea la cunoștință persoanei arestate a motivelor arestării și a celor privind învinuirea, în prezența unui avocat, precum și ascultarea inculpatului. În secțiunea I „Dispoziții generale“ din acest capitol, prin art. 137¹ alin. 1, se instituie anumite obligații pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată, care sunt în concordanță cu prevederile art. 23 alin. (5) din Constituție, stabilind că persoanei reținute sau arestate i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării. Învinuirea se aduce la cunoștință celui arestat, în cel mai scurt termen, în prezența unui avocat.

Aceasta înseamnă că astfel de obligații privesc, deopotrivă, atât arestarea învinutului, cât și a inculpatului, de vreme ce, ca dispoziție generală, art. 137¹ din Codul de procedură penală nu face nici o diferențiere între cele două forme de arestare. Se constată însă că în art. 150 din secțiunea a IV-a din același cod apare o necorelare între garanțiile procesuale instituite pentru inculpat în raport cu cele reglementate pentru învinuit. Într-adevăr, dacă pentru inculpat art. 150 obligă ca măsura arestării să fie luată numai după ascultarea acestuia de către procuror, o asemenea obligație lipsește în cazul luării măsurii arestării pentru învinuit.

Or, deosebiri de natură juridică dintre cele două măsuri procesuale nu justifică nici o diferențiere de tratament între învinuit și inculpat, sub aspectul garanțiilor privind libertatea persoanei, dreptul la apărare, cât și al garanțiilor procesuale prevăzute de lege și consacrate în Constituție cu privire la obligația ascultării învinutului de către procuror, potrivit celor de mai sus. De aceea dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală și măsura arestării preventive a învinutului, pe care o reglementează, sunt constituționale numai în măsura în care prin acestea se asigură respectarea necondiționată a garanțiilor constituționale privind libertatea și drepturile fundamentale ale persoanei, în același mod atât pentru inculpat, cât și pentru învinuit.

Totodată autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale care reglementează luarea măsurii arestării preventive sunt neconstituționale în raport cu art. 23 alin. (4) din Constituție, deoarece acestea permit procurorului ca, după ce a dispus arestarea învinutului, să dispună apoi arestarea aceleiași persoane în calitate de inculpat, prelungindu-și astfel propria măsură de arestare, deși, potrivit textului constituțional menționat, prelungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

Critica de neconstituționalitate nu este întemeiată. Arestarea inculpatului, atunci când intervine după arestarea învinutului, luată tot de procuror, nu poate fi privită ca o prelungire a acesteia, deoarece cele două măsuri sunt diferite ca natură juridică. Măsura arestării preventive a învinutului, luată de procuror în condițiile prevăzute la art. 146 din Codul de procedură penală, are un caracter excepțional și este necesară numai atunci când termenul de 24 de ore, cât poate dura, potrivit Constituției — art. 23 alin. (3) — și legii — art. 144 alin. 1 din Codul de procedură penală —, măsura reținerii, se dovedește insuficient pentru verificarea temeiurilor legale necesare punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva învinutului și, eventual, pentru a se lua împotriva lui măsura arestării preventive sau, dimpotrivă, pentru a se dispune scoaterea de sub urmărire penală sau, eventual, încetarea urmăririi. Măsura arestării învinutului nu poate depăși 5 zile și se justifică numai dacă este necesară în interesul urmăririi penale, în condițiile art. 143 și în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148 din Codul de procedură penală. Luarea ei se dispune de procuror prin ordonanță motivată, este urmată de emiterea mandatului de arestare a învinutului și nu poate fi prelungită.

Dacă la expirarea duratei arestării învinutului se confirmă temeiurile pentru punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestuia și se menține necesitatea privării sale de libertate, în condițiile legii, procurorul dispune prin ordonanță punerea în mișcare a acțiunii penale și luarea, de data aceasta, a măsurii arestării preventive a inculpatului, urmată de emiterea mandatului de arestare a acestuia. Măsura este, în concepția legiuitorului, consecința înlocuirii poziției procesuale de învinuit a făptuitorului, adică de persoana față de care se efectuează urmărirea penală, atâta timp cât nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa — art. 229 din Codul de procedură penală —, cu aceea de inculpat, adică de persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală. În ceea ce privește durata arestării inculpatului, consecutivă măsurii arestării învinutului, ea trebuie să includă, în mod firesc, durata acesteia din urmă, ca măsură excepțională, specifică urmăririi penale în reglementarea legală în vigoare, neputând depăși însă, împreună cu aceasta, durata de 30 de zile prevăzută la art. 23 alin. (4) din Constituție, având în vedere și faptul că, deși diferite, cele două măsuri preventive au drept consecință privarea de libertate a aceleiași persoane, indi-

ferent de calitatea procesuală a acesteia, deci fără să distingă, așa cum face Codul de procedură penală, între arestarea învinutului și arestarea inculpatului.

Potrivit prevederilor art. 149 din Codul de procedură penală: „Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.

Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent.

Arestarea inculpatului în cursul judecății durează până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.”

Critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 149 alin. 1 din Codul de procedură penală este neîntemeiată, deoarece textul prevede în mod expres că durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, fiind deci conform cu art. 23 alin. (4) din Constituție. Cât privește dispozițiile

art. 149 alin. 2 din același cod, se constată că acestea nu au legătură cu cauza și, în consecință, și această critică este neîntemeiată.

Referitor la prevederile alin. 3 al aceluiași articol, se constată că, prin Decizia nr. 60 din 25 mai 1994, definitivă prin Decizia nr. 20 din 15 februarie 1995, ambele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 57 din 28 martie 1995, Curtea a statuat că aceste dispoziții sunt neconstituționale în măsura în care se interpretează în sensul că durata arestării, dispusă de instanță în cursul judecății, poate depăși 30 de zile, fără a fi necesară prelungirea în condițiile art. 23 din Constituție. Totodată, prin Decizia nr. 546 din 4 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 2 martie 1998, Curtea a constatat că, în legătură cu arestarea inculpatului în cursul judecății, prevăzută la art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală, se va face aplicarea directă a dispozițiilor art. 23 alin. (4) din Constituție. Astfel fiind, potrivit dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală este indamisibilă, urmând a fi respinsă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Admite în parte excepția de neconstituționalitate invocată de Chiață Marian în Dosarul nr. 122/1998 al Curții Militare de Apel și constată că dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care asigură învinutului aceleași drepturi procesuale ca și inculpatului, în temeiul garanțiilor constituționale privind libertatea individuală și siguranța persoanei, prevăzute la art. 23 și 24 din Constituție.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 1 și 2 din Codul de procedură penală.

3. Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 14 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Magistrat-asistent,
Florentina Geangu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 108

din 14 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală

Ioan Muraru	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Florin Bucur Vasilescu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Ioan Griga	— procuror
Florentina Geangu	— magistrat-asistent

Pe rol, pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură

penală, invocată de Popescu Dumitru în Dosarul nr. 121/1998 al Curții Militare de Apel.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 9 iulie 1998, în prezența părților și a reprezentantului Ministerului Public, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 14 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 19 mai 1998, pronunțată în Dosarul nr. 121/1998, Curtea Militară de Apel a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, invocată de Popescu Dumitru.

În motivarea excepției se susține că textele legale atacate sunt neconstituționale, fiind contrare prevederilor art. 23 din Constituție, întrucât procurorul poate lua măsura arestării preventive a unei persoane cu încălcarea dispoziției constituționale menționate, deoarece, potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, nu are obligația de a-l asculta pe cel împotriva căruia ia măsura arestării preventive și, pe cale de consecință, de a-i aduce la cunoștință învinuirea în prezența unui apărător. De asemenea, se susține că din analiza art. 23 din Constituție rezultă că dreptul conferit magistratului de a lua măsura arestării preventive în cursul urmăririi penale se poate exercita o singură dată, durata prevenției fiind unică și neputând depăși 30 de zile. Rezultă că magistratul-procuror poate emite o singură ordonanță de arestare, a cărei durată poate fi de la o zi la 30 de zile, iar nu mai multe ordonanțe cuprinzând durate de arestare fracționate, totalizând 30 de zile, deoarece în această situație procurorul și-ar prelungi propriile măsuri procesuale, ceea ce Constituția nu permite. În speță, se susține în continuare, a fost emisă o ordonanță de arestare preventivă în calitate de învinuit, potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, și apoi o altă ordonanță de 25 de zile, în condițiile art. 149 din Codul de procedură penală, procurorul prelungindu-și astfel propria măsură.

Exprimându-și opinia asupra excepției, în conformitate cu art. 23 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, republicată, instanța arată că aceasta este neîntemeiată, deoarece obligativitatea audierii făptuitorului înainte de luarea măsurii arestării preventive există, potrivit art. 150 din Codul de procedură penală, numai în cazul arestării preventive a inculpatului, deci numai după punerea în mișcare a acțiunii penale. Potrivit art. 146 alin.1 din Codul de procedură penală, durata arestării învinuitului nu poate depăși 5 zile, iar, în conformitate cu dispozițiile art. 149 alin. 1 din același cod, durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul în care aceasta este prelungită în condițiile legii. De asemenea, se susține că în cauză procurorul nu și-a prelungit nelegal propria măsură privativă de libertate dispusă în cauză, ci a emis două ordonanțe, diferite în raport cu calitatea persoanei, pentru arestarea mai întâi a învinuitului și apoi a inculpatului, fără ca durata cumulată a acestora să depășească 30 de zile, măsura fiind în concordanță cu art. 23 din Constituție.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 138/1997, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al Guvernului se apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă dispozițiile art. 23 din Constituție, deoarece acest text constituțional nu prevede obligația pentru organul judiciar care ia măsura arestării preventive a învinuitului sau a inculpatului de a dispune arestarea numai după ce a ascultat persoana față de care se ia această măsură. Critica de neconstituționalitate a art. 146 din Codul de procedură penală, întemeiată pe inexistența unei asemenea obligații, nu poate fi admisă, deoarece aceasta privește o omisiune legislativă și, potrivit practicii jurisdicționale a Curții, controlul de

constituționalitate nu poate privi omisiuni. Art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă nici prevederile art. 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât nici acest act normativ nu prevede obligația pentru organele judiciare de a asculta pe învinuit sau pe inculpat înainte de a lua măsura arestării preventive. Se mai arată că arestarea învinuitului și arestarea inculpatului sunt măsuri procesuale distincte, care primesc, în mod firesc, reglementări diferite în raport cu calitatea procesuală pe care o are persoana arestată în cursul urmăririi penale. A interpreta ordonanța de arestare a inculpatului ca fiind o ordonanță de prelungire a arestării învinuitului înseamnă a adăuga la lege, atâta vreme cât în art. 155 și următoarele din Codul de procedură penală se folosește termenul de „prelungire“ numai cu privire la prelungirea de către instanță a arestării inculpatului, dispusă în faza de urmărire penală.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, Curtea este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate invocată.

Potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, procurorul, dacă consideră că în interesul urmăririi penale este necesară privarea de libertate a învinuitului și că sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 143 într-unul din cazurile enumerate la art. 148 din același cod, dispune prin ordonanță motivată arestarea învinuitului, cu obligația precizării temeiurilor care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării, care nu poate depăși 5 zile.

Autorul excepției de neconstituționalitate consideră că acest text legal încalcă dispozițiile art. 23 din Constituție, deoarece procurorul poate lua măsura arestării preventive a unei persoane fără a o asculta și fără a-i aduce la cunoștință învinuirea în prezența unui apărător.

Instituția privării de libertate a unei persoane reprezintă un act de o extremă gravitate pentru orice cetățean. Ea nu se poate realiza decât în condiții strict reglementate de lege, pentru a se preveni orice abuzuri care ar conduce la arbitrar și discreționar, afectând direct valorile umane ce constituie esența personalității fiecărui individ.

Potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție, România este un stat de drept în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor și libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme ce sunt garantate, găsindu-și consacrară în dispozițiile legii fundamentale a țării.

De aceea art. 23 din Constituție stabilește, ca principiu de bază al ocrotirii acestor valori, că libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile, textul constituțional reglementând până în detaliu condițiile în care se poate efectua arestarea și garanțiile constituționale necesare asigurării unui cadru adecvat protejării cetățeanului împotriva unei astfel de măsuri. În același sens sunt și prevederile art. 24 din Constituție, potrivit cărora, în virtutea garantării dreptului la apărare, pe tot parcursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat ales sau numit din oficiu.

La rândul lor, dispozițiile cuprinse în legea specială, aplicabile în materie — Codul de procedură penală — sunt

chemate să dea expresie acestor garanții de ordin constituțional, prin instituirea unor măsuri care să ofere mijloacele necesare concretizării acestor garanții.

Astfel Codul de procedură penală, sub titlul „Măsurile preventive și alte măsuri procesuale“ (titlul IV — Partea generală), reglementează, în cap. I, un ansamblu de garanții procesuale distincte pentru a proteja libertatea individuală, între care: aducerea la cunoștință persoanei arestate a motivelor arestării și a celor privind învinuirea, în prezența unui avocat, precum și ascultarea inculpatului. În secțiunea I „Dispoziții generale“ din acest capitol, prin art. 137¹ alin. 1 se instituie anumite obligații pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată, care sunt în concordanță cu prevederile art. 23 alin. (5) din Constituție, stabilind că persoanei reținute sau arestate i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării. Învinuirea se aduce la cunoștință celui arestat, în cel mai scurt termen, în prezența unui avocat.

Aceasta înseamnă că astfel de obligații privesc, deopotrivă, atât arestarea învinuitului, cât și a inculpatului, de vreme ce, ca dispoziție generală, art. 137¹ din Codul de procedură penală nu face nici o diferențiere între cele două forme de arestare. Se constată însă că în art. 150 din secțiunea a IV-a din același cod apare o necorelare între garanțiile procesuale instituite pentru inculpat în raport cu cele reglementate pentru învinuit. Într-adevăr, dacă pentru inculpat art. 150 obligă ca măsura arestării să fie luată numai după ascultarea acestuia de către procuror, o asemenea obligație lipsește în cazul luării măsurii arestării pentru învinuit.

Or, deosebiri de natură juridică între cele două măsuri procesuale nu justifică nici o diferențiere de tratament între învinuit și inculpat, sub aspectul garanțiilor privind libertatea persoanei, dreptul la apărare, cât și al garanțiilor procesuale prevăzute de lege și consacrate în Constituție cu privire la obligația ascultării învinuitului de către procuror potrivit celor de mai sus. De aceea dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală și măsura arestării preventive a învinuitului, pe care o reglementează, sunt constituționale numai în măsura în care prin acestea se asigură respectarea necondiționată a garanțiilor constituționale privind libertatea și drepturile fundamentale ale persoanei, în același mod atât pentru inculpat, cât și pentru învinuit.

Totodată autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale care reglementează luarea măsurii arestării preventive sunt neconstituționale în raport cu art. 23 alin. (4) din Constituție, deoarece acestea permit procurorului ca, după ce a dispus arestarea învinuitului, să dispună apoi arestarea aceleiași persoane în calitate de inculpat, prelungindu-și astfel propria măsură de arestare, deși, potrivit textului constituțional menționat, prelungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

Critica de neconstituționalitate nu este întemeiată. Arestarea inculpatului, atunci când intervine după arestarea învinuitului, luată tot de procuror, nu poate fi privită ca o prelungire a acesteia, deoarece cele două măsuri sunt diferite ca natură juridică. Măsura arestării preventive a învinuitului, luată de procuror în condițiile prevăzute la art. 146 din Codul de procedură penală, are un caracter excepțional și este necesară numai atunci când termenul de 24 de ore, cât poate dura, potrivit Constituției — art. 23 alin. (3) — și legii — art. 144 alin. 1 din Codul de procedură penală —, măsura reținerii, se dovedește insuficient pentru verificarea temeiurilor legale punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva învinuitului și, eventual, pentru a se lua împotriva lui măsura arestării preventive sau, dimpotrivă, pentru a se dispune scoaterea de sub urmărire penală sau,

eventual, încetarea urmăririi. Măsura arestării învinuitului nu poate depăși 5 zile și se justifică numai dacă este necesară în interesul urmăririi penale, în condițiile art. 143 și în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148 din Codul de procedură penală. Luarea ei se dispune de procuror prin ordonanță motivată, este urmată de emiterea mandatului de arestare a învinuitului și nu poate fi prelungită.

Dacă la expirarea duratei arestării învinuitului se confirmă temeiurile pentru punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestuia și se menține necesitatea privării sale de libertate, în condițiile legii, procurorul dispune prin ordonanță punerea în mișcare a acțiunii penale și luarea, de data aceasta, a măsurii arestării preventive a inculpatului, urmată de emiterea mandatului de arestare a acestuia. Măsura este, în concepția legiuitorului, consecința înlocuirii poziției procesuale de învinuit a făptuitorului, adică de persoana față de care se efectuează urmărirea penală, atâta timp cât nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa — art. 229 din Codul de procedură penală —, cu aceea de inculpat, adică de persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală. În ceea ce privește durata arestării inculpatului, consecutivă măsurii arestării învinuitului, ea trebuie să includă, în mod firesc, durata acesteia din urmă, ca măsură excepțională, specifică urmăririi penale în reglementarea legală în vigoare, neputând depăși însă, împreună cu aceasta, durata de 30 de zile prevăzută la art. 23 alin. (4) din Constituție, având în vedere și faptul că, deși diferite, cele două măsuri preventive au drept consecință privarea de libertate a aceleiași persoane, indiferent de calitatea procesuală a acesteia, deci fără să distingă, așa cum face Codul de procedură penală, între arestarea învinuitului și arestarea inculpatului.

Potrivit prevederilor art. 149 din Codul de procedură penală: „Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.“

Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent.

Arestarea inculpatului în cursul judecății durează până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.“

Critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 149 alin. 1 din Codul de procedură penală este neîntemeiată, deoarece textul prevede în mod expres că durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, fiind deci conform cu art. 23 alin. (4) din Constituție. Cât privește dispozițiile art. 149 alin. 2 din același cod, se constată că acestea nu au legătură cu cauza și, în consecință, și această critică este neîntemeiată.

Referitor la prevederile alin. 3 al aceluiași articol, se constată că, prin Decizia nr. 60 din 25 mai 1994, definitivă prin Decizia nr. 20 din 15 februarie 1995, ambele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 57 din 28 martie 1995, Curtea a statuat că aceste dispoziții sunt neconstituționale în măsura în care se interpretează în sensul că durata arestării, dispusă de instanță în cursul judecății, poate depăși 30 de zile fără a fi necesară prelungirea în condițiile art. 23 din Constituție. Totodată, prin Decizia nr. 546 din 4 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 2 martie 1998, Curtea a constatat că, în legătură cu arestarea inculpatului în cursul

judecării, prevăzută la art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală, se va face aplicarea directă a dispozițiilor art. 23 alin. (4) din Constituție. Astfel fiind, potrivit dispozițiilor

art. 23 din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală este inadmisibilă, urmând a fi respinsă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Admite în parte excepția de neconstituționalitate invocată de Popescu Dumitru în Dosarul nr. 121/1998 al Curții Militare de Apel și constată că dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care asigură învinutului aceleași drepturi procesuale ca și inculpatului, în temeiul garanțiilor constituționale privind libertatea individuală și siguranța persoanei, prevăzute la art. 23 și 24 din Constituție.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 1 și 2 din Codul de procedură penală.

3. Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 14 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Magistrat-asistent,
Florentina Geangu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 109

din 14 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală

Ioan Muraru — președinte
Costică Bulai — judecător
Nicolae Popa — judecător
Lucian Stângu — judecător
Florin Bucur Vasilescu — judecător
Romul Petru Vonica — judecător
Ioan Griga — procuror
Doina Suliman — magistrat-asistent

Pe rol, pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, ridicată de Negoescu Gabriel în Dosarul nr. 120/1998 al Curții Militare de Apel.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 9 iulie 1998 și au fost consemnate în încheierea din aceeași dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 14 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Curtea Militară de Apel, prin Încheierea din 19 mai 1998, pronunțată în Dosarul nr. 120/1998, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, ridicată de inculpatul Negoescu Gabriel.

Din examinarea Încheierii de sesizare din 19 mai 1998, a Încheierii din 18 mai 1998, precum și a dosarului Curții Militare de Apel, se constată că, în cazul inculpatului

Negoescu Gabriel, excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală a fost ridicată implicit, „dată fiind similitudinea situațiilor juridice ale inculpaților” și pentru „egalitate de tratament”. Totuși, prin dispozitivul încheierii de sesizare, instanța militară sesizează Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate ridicată de Negoescu Gabriel, considerându-se că dispozițiile atacate contravin art. 23 din Constituție privind libertatea individuală, deoarece procurorul nu are posibilitatea legală de a-și prelungi propria măsură de arestare preventivă peste 30 de zile.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată apreciază că excepția este neîntemeiată, deoarece, în esență, consideră că „prin emiterea unei ordonanțe de arestare preventivă de 5 zile a învinutului și apoi prin emiterea unei noi ordonanțe pentru arestarea preventivă a inculpatului, pe timp de 25 de zile, procurorul militar anchetator nu și-a prelungit nelegal propria măsură privativă de libertate, dispusă în cauză, ci a emis două ordonanțe (diferite după calitatea persoanei)... fără ca durata cumulată a acestora să depășească 30 de zile, neîncălcându-se astfel prevederile art. 23 din Constituție”.

În scopul soluționării cauzei, conform prevederilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul său de vedere Guvernul, considerând excepția de neconstituționalitate neîntemeiată, arată că „arestarea învinutului și arestarea inculpatului sunt măsuri procesuale privative de libertate distincte, care primesc, în mod firesc, reglementări diferite în raport cu calitatea procesuală pe care o are persoana arestată în cursul urmăririi penale. A interpreta ordonanța de arestare a inculpatului ca fiind o ordonanță de prelungire a arestării învinutului înseamnă a adăuga la lege, atâta vreme cât în art. 155 și următoarele din Codul de procedură penală se folosește termenul de «prelungire» numai cu privire la prelungirea de către instanță a arestării inculpatului, dispusă în faza de urmărire penală».

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile atacate,

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, ridicată de Negoescu Gabriel în Dosarul nr. 120/1998 al Curții Militare de Apel.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 14 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Magistrat-asistent,
Doina Suliman

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 110

din 14 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală

Ioan Muraru	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Florin Bucur Vasilescu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Ioan Griga	— procuror
Doina Suliman	— magistrat-asistent

Pe rol, pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, ridicată de Suciș Ioan în Dosarul nr. 119/1998 al Curții Militare de Apel.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 9 iulie 1998 și au fost consemnate în încheierea din aceeași dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 14 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Curtea Militară de Apel, prin Încheierea din 19 mai 1998, pronunțată în Dosarul nr. 119/1998, a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, ridicată de inculpatul Suciș Ioan.

Din examinarea Încheierii din 18 mai 1998, pronunțată de Curtea Militară de Apel, precum și a concluziilor scrise depuse în motivarea excepției reiese că aceasta privește numai dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală, raportate la prevederile art. 23 din Constituție și la ale art. 149 din Codul de procedură penală, întrucât „durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii”.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată apreciază că excepția este neîntemeiată, deoarece, în esență, consideră că, „prin emiterea unei ordonanțe de arestare preventivă de 5 zile a învinutului și apoi prin emiterea unei noi ordonanțe pentru arestarea preventivă a inculpatului pe timp de 25 de zile, procurorul militar anchetator nu și-a prelungit nelegal propria măsură privativă de libertate dispusă în cauză, ci a emis două ordonanțe (diferite după calitatea persoanei)..., fără ca durata cumulată a acestora să depășească 30 de zile, neîncalcându-se astfel prevederile art. 23 din Constituție“.

De asemenea, instanța arată că din textul art. 146 alin. 1 și 2 din Codul de procedură penală nu rezultă alte obligații procedurale pentru procuror, cu ocazia arestării preventive a învinutului, decât cele de a verifica dacă sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 143 din Codul de procedură penală și dacă există, în mod corespunzător, vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148 din același cod, precum și cele de a motiva ordonanța, arătând temeiurile care justifică măsura arestării preventive și de a nu depăși durata acesteia peste 5 zile. Obligatorietatea audierii făptuitorului înainte de luarea măsurii arestării preventive — condiție *sine qua non* a legalității acestei măsuri — a fost instituită, prin dispozițiile art. 150 din Codul de procedură penală, numai în cazul arestării preventive a inculpatului, deci numai după punerea în mișcare a acțiunii penale.

Cu privire la dispozițiile art. 149 din Codul de procedură penală, cu excepția alin. 3, se arată că acestea au fost, de asemenea, constatate implicit ca fiind constituționale prin Decizia Curții Constituționale nr. 546 din 4 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 2 martie 1998.

În scopul soluționării cauzei, conform prevederilor art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, s-au solicitat punctele de vedere ale Președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul său de vedere Guvernul, considerând excepția de neconstituționalitate neîntemeiată, arată că „arestarea învinutului și arestarea inculpatului sunt măsuri procesuale privative de libertate distincte, care primesc, în mod firesc, reglementări diferite în raport cu calitatea procesuală pe care o are persoana arestată în cursul urmăririi penale. A interpreta ordonanța de arestare a inculpatului ca fiind o ordonanță de prelungire a arestării învinutului înseamnă a adăuga la lege, atâta vreme cât art. 155 și următoarele din Codul de procedură penală folosesc termenul de «prelungire» numai cu privire la prelungirea de către instanță a arestării inculpatului, dispusă în faza de urmărire penală“.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, Curtea este competentă să soluționeze excepția cu care a fost sesizată.

Art. 146 din Codul de procedură penală, reglementând condițiile pentru arestarea învinutului, este considerat neconstituțional în raport cu art. 23 din Constituție, întrucât procurorul poate lua măsura arestării preventive a unei persoane fără a o audia și fără a-i aduce la cunoștință învinuirea în prezența unui avocat.

Potrivit art. 23 alin. (5) din Constituție, celui reținut sau arestat trebuie să i se aducă de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen, numai în prezența unui avocat ales sau numit din oficiu.

Aceste dispoziții, garantând libertatea individuală și siguranța persoanei, privesc instituția arestării, fără a distinge între faza de urmărire sau de judecată a procesului penal.

Dispozițiile art. 23 din Constituție trebuie corelate cu cele ale art. 24 alin. (2) din legea fundamentală și cu reglementările internaționale: art. 14 pct. 3 din Pactul privind drepturile civile și politice și art. 6 pct. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, în sensul că audierea învinutului și cu atât mai mult a inculpatului, fiind un act procesual, trebuie făcută în prezența apărătorului ales sau din oficiu, chiar înainte de emiterea ordonanței de arestare, asupra căreia apărătorul are dreptul să facă observațiile și apărărilor pe care le consideră necesare, putând solicita să nu fie arestat ori, dacă a fost reținut sau s-a emis un alt mandat anterior, punerea sa în libertate.

Codul de procedură penală, sub titlul IV „Măsurile preventive și alte măsuri procesuale“, reglementează la cap. „Măsurile preventive“ un ansamblu de garanții procesuale distincte, pentru a proteja libertatea individuală, între care: aducerea la cunoștință persoanei arestate a motivelor arestării și a celor privind învinuirea în prezența unui avocat, ascultarea inculpatului.

Astfel în secțiunea I „Dispoziții generale“ a cap. I din titlul IV — Partea generală, prin art. 137¹ se instituie anumite obligații pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată, care sunt în concordanță cu prevederile art. 23 alin. (5) din Constituție.

Cu toate acestea se constată că există o necorelare sub aspectul condițiilor în care poate fi luată măsura arestării învinutului în raport cu măsura arestării inculpatului. Astfel legea face o nejustificată diferențiere în favoarea măsurii arestării inculpatului, care nu poate fi luată decât după ascultarea acestuia, condiție care lipsește în cazul arestării învinutului. Or, deosebiri de natură juridică dintre cele două măsuri procesuale nu justifică nici o deosebire de tratament între învinuit și inculpat sub aspectul garanțiilor privind libertatea persoanei, dreptul la apărare și al garanțiilor procesuale prevăzute de lege și consacrate în Constituție. De aceea dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală și măsura arestării preventive a învinutului, pe care o reglementează, sunt constituționale numai în măsura în care prin acestea se asigură respectarea necondiționată a garanțiilor constituționale privind libertatea și drepturile fundamentale ale persoanei.

Totodată autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale care reglementează luarea măsurii arestării preventive sunt neconstituționale în raport cu art. 23 alin. (4) din Constituție, deoarece acestea permit procurorului, după ce a dispus arestarea învinutului, să dispună apoi arestarea aceleiași persoane în calitate de inculpat, astfel prelungindu-și propria măsură de arestare, deși, potrivit textului constituțional menționat, prelungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

Critica de neconstituționalitate nu este întemeiată. Arestarea inculpatului, atunci când intervine după arestarea învinutului, luată tot de procuror, nu poate fi privită ca o prelungire a acesteia, deoarece cele două măsuri sunt diferite ca natură juridică. Măsura arestării preventive a învinutului, luată de procuror în condițiile prevăzute la art. 146 din Codul de procedură penală, are un caracter excepțional și este necesară numai atunci când termenul de 24 de ore — cât poate dura măsura reținerii, potrivit Constituției —

art. 23 alin. (3) — și legii — art. 144 alin. 1 din Codul de procedură penală —, se dovedește insuficient pentru strângerea probelor necesare pentru a se putea decide dacă există sau nu temeiuri suficiente pentru a pune în mișcare acțiunea penală împotriva învinutului și, eventual, pentru a lua împotriva lui măsura arestării preventive sau, dimpotrivă, pentru a se dispune scoaterea de sub urmărire penală sau, eventual, încetarea urmăririi. Măsura arestării învinutului nu poate depăși 5 zile și se justifică numai dacă este necesară în interesul urmăririi penale, în condițiile art. 143 și în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148 din Codul de procedură penală. Luarea ei se dispune de către procuror prin ordonanță motivată, este urmată de emiterea mandatului de arestare a învinutului și nu poate fi prelungită.

Dacă la expirarea duratei arestării învinutului se confirmă temeiurile pentru punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestuia și se menține necesitatea privării sale de libertate, în condițiile legii, procurorul dispune prin ordonanță punerea în mișcare a acțiunii penale și luarea, de la această dată, a măsurii arestării preventive a inculpatului, urmată de emiterea mandatului de arestare a acestuia. Măsura este, în concepția legiuitorului, consecința înlocuirii poziției procesuale de învinuit a făptuitorului, adică de persoana față de care se efectuează urmărirea penală, cât timp nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa — art. 229 din Codul de procedură penală, cu aceea de inculpat, adică de persoană împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală. În ceea ce privește durata arestării inculpatului, consecutivă măsurii arestării învinutului, ea trebuie să includă, în mod firesc, durata acesteia din urmă, ca măsură excepțională specifică urmăririi penale, în reglementarea legală în vigoare, neputând depăși însă, împreună cu aceasta, durata de 30 de zile prevăzută la art. 23 alin. (4) din Constituție, având în vedere și faptul că, deși diferite, cele două măsuri preventive au drept consecință privarea de libertate a aceleiași persoane, indiferent de calitatea procesuală a acesteia, deci fără să distingă, astfel cum face Codul de procedură penală, între arestarea învinutului și arestarea inculpatului.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Admite în parte excepția de neconstituționalitate invocată de Suciu Ioan în Dosarul nr. 119/1998 al Curții Militare de Apel și constată că dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care asigură învinutului aceleași drepturi procesuale ca și inculpatului, în temeiul garanțiilor constituționale privind libertatea individuală și siguranța persoanei, prevăzute la art. 23 și 24 din Constituție.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 149 alin. 1 și 2 din Codul de procedură penală.

3. Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 14 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 149 din Codul de procedură penală este neîntemeiată și urmează a fi respinsă. Acest articol prevede: „Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.

Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent.

Arestarea inculpatului în cursul judecării durează până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.“

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 149 alin. 1 din Codul de procedură penală este neîntemeiată, deoarece textul prevede în mod expres că durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, fiind deci conform cu art. 23 alin. (4) din Constituție. Dispozițiile art. 149 alin. 2 din același cod nu au legătură cu cauza și, în consecință, și această critică este neîntemeiată.

Referitor la prevederile alin. 3 al aceluiași articol, se constată că, prin Decizia nr. 546 din 4 decembrie 1997, definitivă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 2 martie 1998, Curtea a statuat că aceste dispoziții sunt neconstituționale, urmând, în legătură cu durata arestării, să se facă aplicarea directă a art. 23 alin. (4) din Constituție. Astfel fiind, potrivit dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală este inadmisibilă, urmând a fi respinsă.

Față de cele arătate, ar fi necesar ca dispozițiile Codului de procedură penală să facă parte din legislația asupra căreia Consiliul Legislativ urmează să propună măsuri pentru punerea ei de acord cu normele și principiile Constituției, spre a se adopta o reglementare corespunzătoare.

Magistrat-asistent,
Doina Suliman

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 111

din 14 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală

Ioan Muraru	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Florin Bucur Vasilescu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Ioan Griga	— procuror
Gabriela Dragomirescu	— magistrat-asistent

Pe rol, pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, invocată de Andreiaș Ștefan în Dosarul nr. 123/1998 al Curții Militare de Apel.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 9 iulie 1998, în prezența părții și a reprezentantului Ministerului Public, și au fost consemnate în încheierea de la acea dată, când Curtea, având nevoie de timp pentru a delibera, a amânat pronunțarea pentru data de 14 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 19 mai 1998, Curtea Militară de Apel a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 146 și 149 din Codul de procedură penală, ridicată de Andreiaș Ștefan care, prin apărătorul său, precizează „că își însușește toate nulitățile privind arestarea preventivă a învinuitorilor ori inculpaților, invocate de apărătorii inculpaților comandor Suciu Ioan, civilul Popescu Dumitru, civilul Chiață Marian și civilul Negoiescu Gabriel“. În motivarea excepției inculpații menționați susțin că textele legale atacate sunt neconstituționale, fiind contrare prevederilor art. 23 din Constituție, întrucât procurorul poate lua măsura arestării preventive a unei persoane cu încălcarea acestei dispoziții constituționale, deoarece, potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, nu are obligația de a-l asculta pe cel împotriva căruia ia măsura arestării preventive și, pe cale de consecință, de a-i aduce la cunoștință învinuirea în prezența unui apărător. De asemenea, se susține că din analiza art. 23 din Constituție rezultă că dreptul conferit magistratului de a lua măsura arestării preventive în cursul urmăririi penale se poate exercita o singură dată, durata prevenției fiind unică și neputând depăși 30 de zile. Rezultă că magistratul-procuror poate emite o singură ordonanță de arestare, a cărei durată poate fi de la o zi la 30 de zile, iar nu mai multe ordonanțe cuprinzând durate de arestare fracționate, totalizând 30 de zile, deoarece, în această situație, procurorul și-ar prelungi propriile măsuri procesuale, ceea ce Constituția nu permite. În speță, se susține în continuare, a fost emisă o ordonanță de arestare preventivă, în calitate de învinuit, potrivit art. 146 din Codul de procedură penală, și apoi o altă ordonanță de 25 de zile, în condițiile art. 149 din Codul de procedură penală, procurorul prelungindu-și astfel propria măsură.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, deoarece obligativitatea audierii făptuitorului înainte de luarea măsurii arestării preventive există, potrivit art. 150 din Codul de procedură penală, numai în cazul arestării

preventive a inculpatului, deci numai după punerea în mișcare a acțiunii penale. Potrivit art. 146 alin. 1 din Codul de procedură penală, durata arestării învinuitului nu poate depăși 5 zile, iar, în conformitate cu dispozițiile art. 149 alin. 1 din același cod, durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul în care aceasta este prelungită în condițiile legii. În cauză, procurorul militar anchetator nu și-a prelungit nelegal propria măsură privativă de libertate, ci a emis două ordonanțe diferite, pentru arestarea mai întâi a învinuitului și apoi a inculpatului, fără ca durata acestora să depășească 30 de zile, neîncălându-se deci prevederile art. 23 din Constituție.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, s-au solicitat puncte de vedere președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere al Guvernului se apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă dispozițiile art. 23 din Constituție, deoarece acest text constituțional nu prevede obligația pentru organul judiciar care ia măsura arestării preventive a învinuitului sau a inculpatului de a dispune arestarea numai după ce a ascultat persoana față de care se ia această măsură. Critica de neconstituționalitate a art. 146 din Codul de procedură penală, întemeiată pe inexistența unei asemenea obligații, nu poate fi admisă, deoarece aceasta privește o omisiune legislativă și, potrivit practicii jurisdicționale a Curții, controlul de constituționalitate nu poate privi omisiuni. Art. 146 din Codul de procedură penală nu încalcă nici prevederile art. 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât nici acest act normativ nu prevede obligația pentru organele judiciare să asculte pe învinuit sau pe inculpat înainte de a lua măsura arestării preventive. Se mai arată că arestarea învinuitului și arestarea inculpatului sunt măsuri procesuale distincte, care primesc, în mod firesc, reglementări diferite în raport cu calitatea procesuală pe care o are persoana arestată în cursul urmăririi penale. A interpreta ordonanța de arestare a inculpatului ca fiind o ordonanță de prelungire a arestării învinuitului înseamnă a adăuga la lege, atâta vreme cât la art. 155 și următoarele din Codul de procedură penală se folosește termenul de „prelungire“ numai cu privire la prelungirea de către instanță a arestării inculpatului, dispusă în faza de urmărire penală.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

În temeiul art. 144 lit. c) din Constituție și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, Curtea este competentă să soluționeze excepția de neconstituționalitate invocată.

Art. 146 din Codul de procedură penală prevede: „Procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, când sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 143 și când există în mod corespunzător vreunul din

cazurile prevăzute la art. 148, dacă consideră că în interesul urmăririi penale este necesară privarea de libertate a învinutului, dispune prin ordonanță motivată arestarea acestuia, arătând temeiurile care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării, care nu poate depăși 5 zile.

Totodată procurorul emite un mandat de arestare a învinutului. Mandatul cuprinde în mod corespunzător mențiunile arătate la art. 151 lit. a)–c), e) și j), precum și numele și prenumele învinutului și durata pentru care este dispusă arestarea acestuia.“

Principala critică de neconstituționalitate adusă de autorul excepției dispozițiilor art. 146 din Codul de procedură penală se referă la faptul că acestea ar permite procurorului care a dispus arestarea învinutului să dispună apoi arestarea aceleiași persoane în calitate de inculpat, deci să prelungească propria măsură de arestare, deși, potrivit art. 23 alin. (4) din Constituție, prelungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.

Această critică nu este întemeiată. Arestarea inculpatului, atunci când intervine după arestarea învinutului, luată tot de procuror, nu poate fi privită ca o prelungire a acesteia, deoarece cele două măsuri, deși luate de procuror cu privire la aceeași persoană, sunt diferite ca natură juridică. Măsura arestării preventive a învinutului are un caracter excepțional și apare ca necesară numai atunci când termenul de 24 de ore, cât poate dura măsura reținerii, conform dispozițiilor art. 23 alin. (3) din Constituție și ale art. 144 alin. 1 din Codul de procedură penală, se dovedește insuficient pentru verificarea temeiurilor legale necesare punerii în mișcare a acțiunii penale împotriva învinutului și, eventual, pentru a se lua împotriva lui măsura arestării preventive sau, dimpotrivă, pentru a se dispune scoaterea de sub urmărire penală sau, eventual, încetarea urmăririi. Măsura arestării învinutului nu poate depăși 5 zile și se justifică numai dacă este necesară în interesul urmăririi penale, în condițiile art. 143 din Codul de procedură penală și în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 148 din același cod. Luarea ei se dispune de procuror prin ordonanță motivată, este urmată de emiterea mandatului de arestare a învinutului și nu poate fi prelungită. Dacă la expirarea duratei arestării învinutului se confirmă temeiurile pentru punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva acestuia și se menține necesitatea privării sale de libertate, în condițiile legii, procurorul dispune prin ordonanță punerea în mișcare a acțiunii penale și luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, urmată de emiterea mandatului de arestare a acestuia. Măsura este, în concepția legiuitorului, consecința înlocuirii poziției procesuale de învinuit a făptuitorului, adică de persoana față de care se efectuează urmărirea penală, cât timp nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa (art. 229 din Codul de procedură penală), cu aceea de inculpat, adică de persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală (art. 23 din Codul de procedură penală). În ceea ce privește durata arestării inculpatului, consecutivă măsurii arestării învinutului, ea trebuie să includă, în mod firesc, durata acesteia din urmă, ca măsură excepțională, specifică urmăririi penale în reglementarea legală în vigoare, neputând depăși însă, împreună cu aceasta, durata de 30 de zile prevăzută la art. 23 alin. (4) din Constituție, având în vedere și faptul că, deși diferite, cele două măsuri preventive au drept consecință privarea de libertate a aceleiași persoane, în cadrul aceleiași cauze penale, iar prevederile constituționale menționate se referă la arestarea preventivă a unei persoane, indiferent de calitatea procesuală a acesteia, deci fără să distingă, așa cum face Codul de procedură penală, între arestarea învinutului și arestarea inculpatului.

Nu poate însă să fie trecută cu vederea această necoerelență a dispozițiilor legale cu dispozițiile și principiile constituționale, care vădește necesitatea intervenției legiuitorului pentru punerea de acord cu Constituția a dispozițiilor legale examinate.

În ceea ce privește critica adusă dispozițiilor art. 146 din Codul de procedură penală, sub aspectul condițiilor în care poate fi luată măsura arestării învinutului, în raport cu măsura arestării inculpatului, Curtea constată că în lege se face o nejustificată diferențiere în favoarea măsurii arestării inculpatului, care nu poate fi luată decât după ascultarea acestuia, condiție care lipsește în cazul arestării învinutului. Or, deosebirile de natură juridică dintre cele două măsuri procesuale nu justifică nici o deosebire de tratament între învinuit și inculpat sub aspectul garanțiilor privind libertatea persoanei, dreptul la apărare și al garanțiilor procesuale prevăzute de lege și consacrate în Constituție. De aceea dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală și măsura arestării preventive a învinutului, pe care o reglementează, sunt constituționale numai în măsura în care prin acestea se asigură respectarea necondiționată a garanțiilor constituționale privind libertatea și drepturile fundamentale ale persoanei.

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 149 din Codul de procedură penală este neîntemeiată și urmează a fi respinsă. Acest articol prevede: „Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului, când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.

Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent.

Arestarea inculpatului în cursul judecății durează până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.“

Cât privește critica de neconstituționalitate a prevederilor art. 149 alin. 1 din Codul de procedură penală, se constată că aceasta este neîntemeiată, deoarece textul prevede în mod expres că durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, fiind deci conform cu art. 23 alin. (4) din Constituție. Dispozițiile art. 149 alin. 2 din același cod nu au legătură cu cauza și, în consecință, și această critică urmează a fi respinsă.

Referitor la prevederile alin. 3 al aceluiași articol, se constată că, prin Decizia nr. 60 din 25 mai 1994, definitivă prin Decizia nr. 20 din 15 februarie 1995, ambele publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 57 din 28 martie 1995, Curtea a statuat că aceste dispoziții sunt neconstituționale în măsura în care se interpretează în sensul că durata arestării, dispusă de instanță în cursul judecății, poate depăși 30 de zile fără a fi necesară prelungirea, în condițiile art. 23 din Constituție. Totodată, prin Decizia nr. 546 din 4 decembrie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 98 din 2 martie 1998, Curtea a constatat că în legătură cu arestarea inculpatului în cursul judecății, prevăzută la art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală, se va face aplicarea directă a art. 23 alin. (4) din Constituție. Astfel fiind, potrivit dispozițiilor art. 23 din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală este inadmisibilă, urmând a fi respinsă.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 144 lit. c) și al art. 145 alin. (2) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c), al art. 23 și al art. 25 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

1. Admite în parte excepția de neconstituționalitate invocată de Andreiaș Ștefan în Dosarul nr. 123/1998 al Curții Militare de Apel și constată că dispozițiile art. 146 din Codul de procedură penală sunt constituționale numai în măsura în care asigură învinutului aceleași drepturi procesuale ca și inculpatului, în temeiul garanțiilor constituționale privind libertatea individuală și siguranța persoanei, prevăzute la art. 23 și 24 din Constituție.

2. Respinge excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 1 și 2 din Codul de procedură penală.

3. Respinge ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 149 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Definitivă și obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 14 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARUMagistrat-asistent,
Gabriela Dragomirescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 113

din 22 iulie 1998

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 18/1994 privind măsuri pentru întărirea disciplinei financiare a agenților economici și ale Ordonanței Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare

Ioan Muraru	— președinte
Costică Bulai	— judecător
Nicolae Popa	— judecător
Lucian Stângu	— judecător
Florin Bucur Vasilescu	— judecător
Romul Petru Vonica	— judecător
Paula C. Pantea	— procuror
Doina Suliman	— magistrat-asistent

Pe rol, pronunțarea asupra excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 18/1994 privind măsuri pentru întărirea disciplinei financiare a agenților economici și ale Ordonanței Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, ridicată de Societatea Comercială „Radu Trading International” — S.R.L. București în Dosarul nr. 5.002/1997 al Judecătoriei Sectorului 2 București.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de 30 iunie 1998 și au fost consemnate în încheierea din aceeași dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 9 iulie 1998 și apoi pentru data de 22 iulie 1998.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 11 noiembrie 1997, pronunțată în Dosarul nr. 5.002/1997, Judecătoria Sectorului 2 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 18/1994 și ale Ordonanței Guvernului nr. 15/1996, ridicată de Societatea Comercială „Radu Trading International” — S.R.L. București într-o cauză civilă privind soluționarea unei plângeri formulate împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare contravențională din data de 18 februarie 1997 al Direcției generale a finanțelor publice și controlului financiar de stat a municipiului București.

În motivarea excepției se susține că dispozițiile atacate contravin art. 134 alin. (2) lit. a) din Constituție, potrivit căruia „Statul trebuie să asigure: libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție”. De asemenea, se consideră că ordonanțele criticate: a) „constituie limitări ale libertății comerțului și imixtiuni ale statului în afaceri private”; b) „frânează inițiativa privată orientată spre valorificarea externă a producției într-o perioadă în care este nevoie imperioasă de valută”; c) „actele statului român nu pot fi opuse partenerilor străini în contracte cu elemente de extraneitate, care nu se supun legii române ca *lex contractus*”.

Exprimându-și opinia, instanța de judecată apreciază că excepția invocată este neîntemeiată, deoarece „Statul are dreptul și obligația să intervină în activitatea economică pentru crearea cadrului favorabil, din punct de vedere juridic, al acestei activități”, politica legislativă fiind una dintre pârgurile specifice de intervenție a statului.

Motivul invocat în susținerea excepției, potrivit căruia „actele statului român nu pot fi opuse partenerilor străini în contracte cu elemente de extraneitate, care nu se supun legii române ca *lex contractus*”, este apreciat de către instanță ca irelevant în cauză.

În ședința publică de dezbateri din data de 30 iunie 1998, reprezentantul Societății Comerciale „Radu Trading International” — S.R.L. București arată că ordonanțele atacate contravin prevederilor constituționale ale art. 114 alin. (3) prin aceea că nu au fost supuse aprobării Parlamentului, așa cum cer dispozițiile art. 2 din legile de abilitare nr. 4/1994 și, respectiv, nr. 130/1995, astfel că ordonanțele au rămas „fără efecte înainte de a se naște”.

Potrivit art. 24 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, republicată, au fost solicitate punctele de vedere ale președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului.

În punctul de vedere exprimat Guvernul arată că excepția este neîntemeiată, deoarece „activitatea de comerț exterior a agenților economici se desfășoară pe baza autonomiei lor juridice și este necesar ca această activitate să se încadreze într-un sistem economic și să fie în concordanță cu interesul național, domeniu în care statul are obligația să acționeze prin politica legislativă“. Cele două ordonanțe nu contravin, în opinia Guvernului, dispozițiilor art. 134 alin. (2) lit. a) din Constituție.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile reprezentantului Ministerului Public, dispozițiile atacate, raportate la prevederile Constituției și ale Legii nr. 47/1992, republicată, reține următoarele:

Conform art. 144 lit. c) din Constituție și art. 23 și următoarele din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională este competentă să soluționeze excepția cu care a fost legal sesizată.

Prin excepția de neconstituționalitate ridicată se contestă legitimitatea constituțională a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 18/1994 și ale Ordonanței Guvernului nr. 15/1996, în esență cu privire la termenele și la obligativitatea repatrierii valutei obținute din exportul de mărfuri, ceea ce ar fi contrar libertății comerțului prevăzute la art. 134 alin. (2) lit. a) din Constituție.

Având în vedere că litigiul în cadrul căruia a fost invocată excepția are ca obiect plângerea formulată de Societatea Comercială „Radu Trading International“ — S.R.L. București împotriva amenzii contravenționale ce i-a fost aplicată de Direcția generală a finanțelor publice și controlului financiar de stat a municipiului București, rezultă

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 144 lit. c) din Constituție, precum și al art. 13 alin. (1) lit. A.c) și al art. 23 din Legea nr. 47/1992, republicată,

CURTEA

În numele legii

DECIDE:

Respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 18/1994 privind măsuri pentru întărirea disciplinei financiare a agenților economici și ale Ordonanței Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare, invocată de Societatea Comercială „Radu Trading International“ — S.R.L. București în Dosarul nr. 5.002/1997 al Judecătoriei Sectorului 2 București.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de 22 iulie 1998.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

prof. univ. dr. IOAN MURARU

Magistrat-asistent,
Doina Suliman

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial“, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București,
cont nr. 30.98.12.301 B.C.R. — S.M.B.

Adresa pentru publicitate : Serviciul relații cu publicul și agenții economici, București,
Str. Blanduziei nr. 1, sectorul 2, telefon 211.57.30.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial“, tel. 668.55.58 și 335.01.11/4028.